

Wymagania na poszczególne oceny szkolne według treści nauczania geografii w klasie I gimnazjum

Treści nauczania wg programu nauczania „Ziemia i ludzie” wydawnictwa SOP Oświatowiec Toruń.

I. Znaczenie geografii w życiu człowieka

II. Planeta Ziemia

III. Mapa jako źródło informacji geograficznej

IV. Ruchy Ziemi i ich następstwa

V. Zróżnicowanie środowiska przyrodniczego Ziemi VI.

Zróżnicowanie przyrodnicze, polityczne i kulturowe Europy VII.

Krajobrazy Europy

Ocenę celującą otrzymuje uczeń wykazujący się pełną wiedzą i umiejętnościami wynikającymi z programu nauczania, ponadto biorący udział w konkursach i olimpiadach geograficznych o zasięgu wojewódzkim, okręgowym lub ogólnopolskim.

Dział programu	Wymagania szczegółowe na oceny szkolne			
	dopuszczający Uczeń:	dostateczny Uczeń:	dobry Uczeń:	bardzo dobry Uczeń:
I. Znaczenie geografii w życiu człowieka	- wskazuje formy przyrodnicze i antropogeniczne w okolicy szkoły - podaje przykłady działalności człowieka w środowisku przyrodniczym	wykazuje różnice pomiędzy środowiskiem przyrodniczym a środowiskiem geograficznym	- podaje przykłady zastosowania wiedzy geograficznej w życiu - podaje kryteria wydzielenia swojego regionu	- docenia słuszność idei zrównoważonego rozwoju - ocenia wiarygodność i przydatność źródeł informacji
II. Planeta Ziemia	- wykorzystuje globus do określania cech południków i równoleżników w siatce geograficznej - wskazuje na globusie bieguny geograficzne, po-	- wymienia dowody Arystotelesa na kulistość Ziemi - określa kształt Ziemi i podaje jej wymiary - odróżnia siatkę geogra-	- na podstawie rysunków podaje dowody na kulistość Ziemi - rozróżnia na modelu elipsoidę i geoidę - odszukuje na globusie	- podaje przykłady zastosowań współrzędnych geograficznych w praktyce - przyporządkowuje dowody na kształt Ziemi do

Dział programu	Wymagania szczegółowe na oceny szkolne			
	dopuszczający Uczeń:	dostateczny Uczeń:	dobry Uczeń:	bardzo dobry Uczeń:
II. Planeta Ziemia - ciąg dalszy	łudniki, równoleżniki, zwrotniki, koła podbiegunowe oraz półkule wschodnią i zachodnią, północną i południową ▪ wyznacza na globusie kierunki główne i pośrednie	ficzną od kartograficznej ▪ posługując się globusem, podaje cechy siatki geograficznej ▪ zaznacza na globusie punkty o podanych współrzędnych geograficznych	obiekty geograficzne na podstawie współrzędnych geograficznych ▪ określa, korzystając z globusa, współrzędne geograficzne miejsc i obszarów na Ziemi	ich twórców
III. Mapa jako źródło informacji geograficznej	▪ wymienia elementy mapy ▪ oblicza odległości na podstawie podziałek ▪ rozróżnia na rysunku poziomicowym formy wypukłe i wklęsłe ▪ oblicza wysokość względną i bezwzględną na podstawie rysunku poziomicowego ▪ odczytuje informacje z mapy topograficzno-turystycznej	▪ porządkuje skale według kryterium wielkości ▪ zamienia skale liczbowe na mianowane i liniowe ▪ stosuje różne skale do obliczania odległości w terenie ▪ określa cechy wspólne i cechy różne siatki kartograficznej i geograficznej ▪ lokalizuje miejsca i obszary na mapie, znając ich współrzędne geograficzne ▪ rozpoznaje w terenie obiekty na podstawie mapy topograficznej ▪ rozpoznaje wybrane for-	▪ przekształca skalę mapy ▪ wymienia przykłady zastosowań map o różnej skali i treści ▪ planuje wycieczkę turystyczną za pomocą mapy lub planu ▪ przedstawia cechy map wielko- i małoskalowych ▪ odczytuje z mapy wielkość cięcia poziomicowego ▪ opisuje rzeźbę terenu i stan zagospodarowania na podstawie mapy topograficznej (turystycznej) ▪ przyporządkowuje wybrane profile hipsometryczne do linii profilu	▪ oblicza skalę mapy na podstawie znanych odległości na mapie i w terenie ▪ porównuje siatkę geograficzną z wybraną siatką kartograficzną ▪ rozpoznaje formy terenu, korzystając z rysunku poziomicowego ▪ ocenia wpływ rzeźby terenu na zróżnicowane warunki życia ludności ▪ podaje przykłady zastosowania siatki płaskiznowej, walcowej i stożkowej

		my terenu na rysunku poziomicowym ▪ podaje przykłady map o różnych skalach ▪ określa zależność treści mapy od wielkości skali mapy ▪ posługuje się mapą topograficzną w terenie	na mapie	
IV. Ruchy Ziemi i ich następstwa	▪ wskazuje związek między wysokością Słońca w południe, a porami roku ▪ określa cechy oświetlenia Ziemi w różnych porach roku na podstawie rysunków ▪ podaje główne cechy stref oświetlenia Ziemi na podstawie rysunków	▪ przedstawia założenia teorii Ptolemeusza i Kopernika ▪ określa wpływ różnic prędkości liniowej na kształt Ziemi ▪ wykazuje związek między pozorną wędrówką Słońca po sklepieniu nieba, a ruchem obrotowym Ziemi ▪ na podstawie obserwacji cienia gnomonu określa porę dnia ▪ wykazuje związek między czasem a długością geograficzną ▪ rozróżnia czasy strefowe i urzędowe w Europie na przykładach wybranych państw	▪ opisuje budowę Układu Słonecznego ▪ objaśnia terminy: gwiazda, Słońce, planeta, planetoida, kometa, meteoroid, meteoryt ▪ odróżnia kształt kuli od elipsoidy i geoidy ▪ oblicza wysokość górowania Słońca na różnych szerokościach geograficznych w dniach równonocy i przesilen ▪ objaśnia termin białe noce, wskazuje na mapie obszary ich występowania ▪ opisuje działanie sił: odśrodkowej i Coriolisa ▪ wyjaśnia różnice między rokiem przestępnym i	▪ wymienia metody wyznaczania kierunku północnego ▪ oblicza wysokość Słońca nad horyzontem za pomocą gnomonu ▪ rozpoznaje spośród podanych lata przestępne ▪ oblicza czas słoneczny z uwzględnieniem przekraczania międzynarodowej linii zmiany daty ▪ ocenia wpływ następstw ruchu obiegowego Ziemi na warunki życia ludzi ▪ rozróżnia cechy i następstwa ruchu obiegowego i obrotowego Ziemi ▪ oblicza różnice między czasem strefowym, miejscowym i urzędowym

Dział programu	Wymagania szczegółowe na oceny szkolne			
	dopuszczający Uczeń:	dostateczny Uczeń:	dobry Uczeń:	bardzo dobry Uczeń:
IV. Ruchy Ziemi i ich następstwa - ciąg dalszy		▪ oblicza czas słoneczny na podstawie znanej długości geograficznej ▪ posługuje się mapą stref czasowych przy obliczaniu czasów strefowych w różnych miejscach na Ziemi ▪ określa cechy i następstwa ruchu obiegowego Ziemi ▪ określa związek między czasem strefowym a urzędowym w Polsce ▪ wykazuje związek stref oświetlenia Ziemi z wysokością Słońca nad widnokresem w ciągu roku ▪ oblicza różnicę czasu słonecznego między wschodem a zachodem Polski	▪ rokiem zwykłym ▪ wskazuje związki między cechami a następstwami ruchu obrotowego Ziemi ▪ oblicza długość geograficzną na podstawie znanej różnicy czasu ▪ określa daty na wschód i zachód od południka 1800 ▪ wykazuje związek między długością cienia gnomonu w południe a porami roku ▪ na podstawie rysunków porównuje cechy oświetlenia Ziemi w dniach równonocny i przesilen na półkuli północnej i południowej ▪ wykazuje związek między zasięgiem występowania dni i nocy polarnych a zenitalnym górowaniem Słońca w strefie międzyzwrotnikowej	▪ w różnych miejscowościach ▪ wyjaśnia związek między położeniem osi Ziemi w stosunku do płaszczyzny obiegu a występowaniem pór roku ▪ określa zależność między istnieniem stref oświetlenia Ziemi, a trybem życia i sposobem gospodarowania ludzi ▪ uzasadnia związek między strefami czasowymi a linią zmiany daty

V. Zróżnicowanie środowiska przyrodniczego Ziemi	▪ omawia na podstawie rysunku budowę atmosfery ▪ odczytuje z map tematycznych wielkości sum opadów i wartości temperatury powietrza atmosferycznego ▪ opisuje wpływ czynników klimatotwórczych na kształtowanie się klimatu danego obszaru ▪ podaje przykłady wpływu działalności człowieka na klimat na podstawie własnych obserwacji ▪ oblicza średnią temperaturę roczną i amplitudę roczną temperatury powietrza atmosferycznego ▪ oblicza średnią sumę roczną opadów atmosferycznych ▪ charakteryzuje na podstawie klimatogramu panujące w danym miejscu warunki klimatyczne ▪ odczytuje z mapy strefę i typ klimatu dla danego miejsca na Ziemi ▪ określa na podstawie mapy cechy danej strefy	▪ wyjaśnia związek pomiędzy wysokością Słońca nad widnokręgiem a temperaturą powietrza atmosferycznego ▪ uzasadnia rolę atmosfery dla istnienia życia na Ziemi ▪ oblicza temperaturę powietrza atmosferycznego na różnych wysokościach korzystając z pionowego średniego gradientu termicznego $0,6^{\circ}\text{C}/100\text{ m}$ ▪ odczytuje i porównuje informacje dotyczące wielkości, przebiegu temperatury powietrza oraz sum opadów atmosferycznych przedstawione na diagramach klimatycznych oraz w tabelach statystycznych ▪ wykonuje na podstawie danych statystycznych, rysunek diagramu klimatycznego ▪ opisuje na podstawie mapy zasięgi stref i typów klimatu na Ziemi	▪ wykazuje wpływ czynników klimatotwórczych na warunki klimatyczne panujące na różnych obszarach Ziemi ▪ uzasadnia przebieg i zróżnicowanie temperatury powietrza i sum opadów atmosferycznych w danym miejscu ▪ uzasadnia wpływ warunków klimatycznych na roślinność danego obszaru, rozmieszczenie strefowe oraz piętrowe ▪ ocenia wpływ panujących warunków klimatycznych na zróżnicowane warunki życia ludności ▪ przedstawia zasady wydzielenia stref i typów klimatu ▪ rozpoznaje na fotografiach oraz na podstawie opisów formacje roślinne ▪ przyporządkowuje formacje roślinne i główne typy gleb do odpowiadających im typów klimatu	▪ ocenia wpływ działalności człowieka i klimat w skali lokalnej i globalnej ▪ wykazuje wpływ warunków lokalnych na zmiany warunków klimatycznych, w tym tworzenie się miejskiej wyspy ciepła ▪ wykazuje związek pomiędzy wydzielaniem stref i typów klimatu a czynnikami klimatotwórczymi ▪ przedstawia przydatność danej strefy klimatyczno-glebowo-roślinnej dla życia i gospodarowania człowieka ▪ wyjaśnia przyczyny i podaje dowody ruchu płyt litosfery ▪ uzasadnia tektoniką płyt zmiany w środowisku przyrodniczym Ziemi ▪ podaje przykłady sposobów działań mających na celu zmniejszenie skutków zjawisk sejsmicznych i wulkanicznych ▪ uzasadnia asejsmiczność
---	--	---	--	--

Dział programu	Wymagania szczegółowe na oceny szkolne			
	dopuszczający Uczeń:	dostateczny Uczeń:	dobry Uczeń:	bardzo dobry Uczeń:
V. Zróżnicowanie środowiska przyrodniczego Ziemi - ciąg dalszy	klimatycznej - wymienia w kolejności strefy klimatyczne Ziemi - charakteryzuje, korzystając z map tematycznych, rozmieszczenie typów formacji roślinnych na Ziemi - charakteryzuje, korzystając z map tematycznych, rozmieszczenie typów gleb na Ziemi - opisuje na podstawie rysunku budowę wnętrza Ziemi - opisuje, na podstawie rysunku, procesy zachodzące na granicach płyt, wyjaśnia sposób powstawania form terenu w strefach zderzania się i rozrywania płyt litosfery - odczytuje z mapy informacje na temat rozmieszczenia trzęsień ziemi i wulkanów - potrafi przedstawić sposoby zachowania się w	- rozpoznaje na podstawie wykresu strefę i typ klimatu - opisuje i porównuje na podstawie fotografii typy formacji roślinnych Ziemi - wymienia w kolejności piętra roślinne w górach - odczytuje z mapy geologiczno-tektonicznej informacje na temat płyt litosfery (nazwy, rodzaje płyt, kierunek przesuwania) - wskazuje na mapie hipsometrycznej przykłady form terenu powstałych w strefach zderzania oraz rozrywania płyt litosfery - uzasadnia związek pomiędzy tektoniką płyt a rozmieszczeniem zjawisk wulkanicznych i sejsmicznych - rozpoznaje na rysunkach i fotografiach formy	- określa i uzasadnia, które formacje roślinno-glebowe pozostały w znacznej części naturalne do dziś, a które uległy przekształceniu pod wpływem działalności człowieka - przedstawia argumenty uzasadniające konieczność ochrony formacji roślinnych i gleb - podaje przykłady stref zderzania i rozrywania płyt litosfery - oblicza temperaturę w skorupie ziemskiej posługując się stopniem geotermicznym - przedstawia skutki przyrodnicze i społeczno-gospodarcze procesów wulkanicznych i sejsmicznych - wykazuje wpływ różnych czynników na skutki trzęsień ziemi - wykreśla granice płyt na	obszaru Polski - uzasadnia konieczność ochrony naturalnej roślinności na stokach górskich oraz obszarach lessowych - uzasadnia charakter pracy rzeki w zależności od jej spadku - uzasadnia sposób zagospodarowania wybrzeża w zależności od jego rodzaju - uzasadnia atrakcyjność turystyczną oraz konieczność ochrony krajobrazów polodowcowych

czasie trzęsienia ziemi opisuje na podstawie rysunków i fotografii formy terenu powstałe w wyniku wietrzenia skał (w tym zjawisk krasowych), ruchów masowych i działalności wiatru wymienia zewnętrzne czynniki rzeźbotwórcze określa na podstawie fotografii, możliwe zagrożenia związane z ruchami masowymi opisuje na podstawie rysunków i fotografii formy terenu powstałe w wyniku działalności rzek i mórz uzasadnia zróżnicowaną działalność morza na wybrzeżu niskim i wysokim opisuje na podstawie rysunków i fotografii cechy form terenu powstałe w wyniku działalności lodowców górskich i lądolodów	terenu powstałe w wyniku wietrzenia skał (w tym zjawisk krasowych), ruchów masowych i działalności wiatru określa zasady zachowania się na obszarach, na których zachodzą lub mogą zachodzić niebezpieczne ruchy masowe rozpoznaje na rysunkach i fotografiach formy terenu powstałe w wyniku działalności rzek i mórz rozpoznaje na rysunkach i fotografiach formy terenu powstałe w wyniku działalności lodowców górskich i lądolodów	podstawie rozmieszczenia trzęsień ziemi wykazuje związki pomiędzy warunkami klimatycznymi a rodzajami wietrzenia skał przedstawia procesy powstawania form rzeźby terenu wytworzonych w wyniku wietrzenia skał, ruchów masowym i działalności wiatru przedstawia sposoby i uzasadnia konieczność stosowania metod zapobiegającym ruchom masowym przedstawia procesy powstawania form rzeźby terenu w wyniku działalności rzek i mórz przedstawia procesy powstawania form rzeźby terenu w wyniku działalności lodowców górskich i lądolodów
---	--	--

Dział programu	Wymagania szczegółowe na oceny szkolne			
	dopuszczający Uczeń:	dostateczny Uczeń:	dobry Uczeń:	bardzo dobry Uczeń:
VI. Zróżnicowanie przyrodnicze polityczne i kulturowe Europy	- wskazuje na mapie granicę między Europą i Azją - wyjaśnia wpływ ciepłego prądu morskiego na klimat Europy - wskazuje na mapie Europy główne pasma górskie, wyżyny, niziny, obszary depresyjne oraz rzeki - odczytuje z mapy politycznej Europy nazwy państw Europy i ich stolic - wykazuje różnice w kulturze wybranych narodów Europy - podaje przykłady wpływu chrześcijaństwa na kulturę Europy	- wyjaśnia wpływ czynników klimatotwórczych na kształtowanie się klimatu Europy - uzasadnia wpływ stref klimatycznych na zróżnicowanie roślinności Europy - podaje przykłady wpływu gór na klimat Europy - rozpoznaje na mapie konturowej największe państwa Europy - wyjaśnia wpływ kultury starożytnej Grecji i starożytnego Rzymu na kulturę Europy	- analizuje diagramy klimatyczne wybranych miejsc Europy charakterystyczne dla różnych typów klimatu - odczytuje z mapy fizycznej współrzędne geograficzne krańcowych punktów Europy - charakteryzuje położenie Europy na mapie świata - podaje przykłady współzależności między klimatem, roślinnością i glebami w Europie - przedstawia pozytywne i negatywne skutki zróżnicowania kulturowego ludności Europy - rozróżnia główne grupy językowe i języki ludności Europy	- określa cechy środowiska przyrodniczego Europy na podstawie analizy map tematycznych i przekroju hipsometrycznego - ocenia środowisko przyrodnicze kontynentu pod względem warunków jakie stwarza dla życia i gospodarczej działalności człowieka - wskazuje na mapie Europy regiony występowania wyznań, języków i narodowości - wykazuje potrzebę tolerancji i poszanowania wartości innych narodów
VII. Krajobrazy Europy	- czyta i interpretuje mapy tematyczne Europy Północnej - przedstawia główne ce-	wykazuje związek między elementami środowiska przyrodniczego, a kierunkami działalności	- prezentuje na forum klasy wybrany kraj Europy Północnej - wyjaśnia wpływ środo-	wykazuje i ocenia wartość środowiska przyrodniczego dla człowieka i gospodarki

chy środowiska przyrodniczego Europy Płn. wskazuje na mapie państwa zaliczane do Europy Północnej i ich stolice wskazuje na mapie Francji regiony rolnicze wymienia przykłady płodów rolnych i artykułów spożywczych, które Francja eksportuje przedstawia cechy rolnictwa Francji na podstawie analizy wykresów i danych liczbowych dotyczących plonów i zbiorów płodów rolnych we Francji na podstawie analizy mapy przedstawia cechy Okręgu Nadrenii Północnej-Westfalii wyjaśnia wpływ rozbudowy okręgu na stan środowiska przyrodniczego omawia położenie Londynu na tle kraju i kontynentu odczytuje i analizuje dane liczbowe dotyczące wielkich miast Europy i	gospodarczej człowieka w krajach Europy Północnej omawia rozmieszczenie upraw i chowu zwierząt we Francji określa czynniki wpływające na intensywność rolnictwa porównuje rozwój rolnictwa we Francji i w Polsce wymienia czynniki przyrodnicze i społeczno-gospodarcze wpływające na powstanie i rozwój Okręgu Nadrenii Północnej-Westfalii wyjaśnia przyczyny restrukturyzacji przemysłu w Okręgu Nadrenii Północnej-Westfalii na podstawie mapy w podręczniku formułuje wnioski dotyczące przestrzennego rozwoju Londynu uzasadnia, dlaczego Londyn jest światową metropolią wyjaśnia przy czyny zróżnicowania kulturowego	wiska przyrodniczego na zróżnicowanie rozmieszczenia upraw i chowu zwierząt we Francji wyjaśnia, dlaczego typ rolnictwa francuskiego określa się jako wyspecjalizowany, intensywny i towarowy przedstawia znaczenie rolnictwa w gospodarce kraju omawia pozytywne i negatywne skutki restrukturyzacji przemysłu w Okręgu Nadrenii Północnej-Westfalii wymienia funkcje Londynu krajowe i międzynarodowe podaje przykłady atrakcji turystycznych Londynu wskazuje pozytywne i negatywne skutki życia ludności w wielkim mieście przedstawia rozwój terytorialny Londynu od XIII do XX wieku wyjaśnia wpływ gór na	ocenia wpływ rozwoju techniki na warunki życia ludności zatrudnionej w rolnictwie przedstawia główne problemy społeczne wynikające z restrukturyzacji przemysłu na przykładzie Okręgu Nadrenii Północnej-Westfalii uzasadnia konieczność zgodnego współżycia ludzi o różnych narodowościach, kulturach, językach i wyznaniach na podstawie różnych źródeł przedstawia informacje na temat zabytków kultury śródziemnomorskiej dostrzega korzyści i zagrożenia dla środowiska przyrodniczego i ludności wynikające z gwałtownego rozwoju turystyki w regionie śródziemnomorskim wykazuje wpływ zabytków kultury greckiej, rzymskiej i arabskiej na rozwój turystyki w
---	--	---	--

Dział programu	Wymagania szczegółowe na oceny szkolne			
	dopuszczający Uczeń:	dostateczny Uczeń:	dobry Uczeń:	bardzo dobry Uczeń:
VII. Krajobrazy Europy - ciąg dalszy	świata ▪ na podstawie map tematycznych podaje cechy środowiska geograficznego Alp i krajów alpejskich ▪ wymienia nazwy państw alpejskich i ich stolic oraz wskazuje je na mapie ▪ podaje przykłady wpływu gór na środowisko przyrodnicze i gospodarkę krajów alpejskich ▪ na podstawie map tematycznych podaje cechy środowiska geograficznego Europy Południowej ▪ wymienia i wskazuje na mapie państwa zaliczane do Europy Południowej ▪ wykorzystuje Internet do zbierania informacji o wybranym regionie Europy	ludności Londynu ▪ wymienia nazwy i wskazuje na mapie miasta Alp, które są słynne z atrakcji turystycznych ▪ wykazuje wpływ Alp na środowisko przyrodnicze krajów alpejskich ▪ omawia kierunki rozwoju gospodarczego krajów alpejskich ▪ na podstawie folderów turystycznych regionu i Internetu przedstawia walory turystyczne Europy Południowej ▪ podaje przykłady atrakcji turystycznych, przyrodniczych i kulturowych regionu Europy Południowej ▪ potrafi opracować plan wycieczki: cele, środki transportu, czas trwania, koszt, miejsca noclegów	różnicowanie się gospodarki wraz wysokością nad poziomem morza ▪ na podstawie wykresu przedstawia współzależności pięter roślinności i gleb w górach ▪ wykazuje związek między warunkami środowiska przyrodniczego, a rozwojem turystyki w krajach alpejskich ▪ omawia i prezentuje wybrany obiekt kultury śródziemnomorskiej ▪ przedstawia walory przyrodnicze i pozaprzyrodnicze regionu Europy Południowej dla rozwoju turystyki i prezentuje dowolną techniką pozycję opracowanej wycieczki po wybranym regionie Europy	regionie ▪ potrafi podsumować własne działania, określić pozytywne i negatywne skutki przeprowadzonych działań ▪ projektuje przebieg trasy wycieczki ▪ zbiera, opracowuje i prezentuje informacje o wybranych odcinkach trasy wycieczki i wybranych obiektach odwiedzanych na wycieczce